

Källkritik

Förskolans läroplan

Uppdrag:

Barnen ska ges möjlighet att grundlägga ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att de på sikt ska kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.

Mål:

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla:

- intresse för berättelser, bilder och texter i olika medier, såväl digitala som andra, samt sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om dessa,
- förmåga att upptäcka och utforska teknik i vardagen

Förskollärarens ansvar:

Förskollärare ska ansvara för att varje barn:

- får använda digitala verktyg på ett sätt som stimulerar utveckling och lärande

Arbetslaget ska:

- skapa förutsättningar för barnen att utveckla sin förmåga att kommunicera, dokumentera och förmedla upplevelser, erfarenheter, idéer och tankar med hjälp av olika uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg,

Moment A – Individuell förberedelse

Som förberedelse inför de kommande aktiviteterna och nästa träff som kommer att handla om Källkritik så ska ni göra följande:

Läs följande:

- Katrin Jäverbring (2019) *En digitalare förskola*. Förskoleserien. Natur & Kultur sid 79–99
- Kjällander, Susanne (2017) *I en värld av fake news*. Hämtad på internet: <https://www.forskoletidningen.se/6-2017/i-en-varld-av-fake-news> [2020-01-27]

Titta på filmerna:

Källkritik i förskolan: <https://web.microsoftstream.com/video/5704d16a-7d02-4faf-bf42-2d3f22144ff8>

UR Play – Hur lär man ut källkritik till förskolebarn?

<https://urplay.se/program/214993-lektionstips-pa-minuten-hur-lar-man-ut-kallkritik-till-forskolebarn>

Om möjlighet finns så testa gärna dessa appar. De kan kopplas till källkritik och ska finnas på antingen er personliga lärplatta eller på barnens lärplatta:

- Piccollage (Pic EDU)
- GreenScreen by Do Ink
- iMovie (trailer)

Moment B - Diskussion i arbetslaget

Efter att ni har läst de anvisade sidorna i ”En digitalare förskola” och tittat på filmen ska ni diskutera i ert arbetslag det ni har läst och sett. Diskussionerna ska underlätta inför kommande aktiviteter som ni ska genomföra. Här nedan finns några stödfrågor:

- Vad sägs i Lpfö18 om bilder och källkritik?
- Vad är MIK (medie- och informationskunnighet) och hur kan vi jobba med MIK i förskolan?
- På vilket sätt kan man luras med en bild?
- Är det bara bilder som är upphovsrättsskyddade?
- Kan barnen bli producenter av digitalt material, i så fall på vilket sätt?
- Hur kan vi få vårdnadshavare involverade i förskolans arbete med digitala verktyg och källkritik
- Vad har vi tillgång till i nuläget som är användbart till att arbeta med MIK i förskolan?
- Hur kan vi skapa förutsättningar för barnen att arbeta med MIK på vår förskola?
- Vilka positiva effekter kan det vara för barnen att arbeta med källkritik från ett tidigt skede i förskolan?
- Vad behöver man kunna för att få bra sökträffar på exempelvis Google
- Varför finns det *algoritmer* i en sökmotor och är det bra?

- Hur kan vi samtal med barnen om upphovsrätt? Hur följer vi lagen om upphovsrätt på vår avdelning?
- På vilket sätt är apparna (PicEdu, Green Screen) lämpliga att arbeta med källkritik i förskolan?

Moment C – Aktiviteter

Inför nästa träff ska ni välja en eller flera av aktiviteterna nedan att göra, gärna med några barn om möjligheterna finns. Ta tillvara på det ni har läst och sett i litteraturen och filmen. Alla ska göra minst **en** aktivitet inför nästa träff. Samtala i arbetslaget och välj olika aktiviteter så inte alla gör samma. Dokumentera aktiviteterna

Aktiviteter:

- Upphovsrätt: Samtala med barnen kring upphovsrätt, vem äger en bild? Vems är teckningen? Måste man skriva ut sitt namn på sin teckning?
- Integritet: Prata med barnen kring frågor som har med en digital värdegrund att göra. Hur är man en bra kompis på nätet? Behöver man fråga om man får publicera en bild på nätet där kompisen är med? Om man sätter upp bilder på förskolan, får barnen vara med och bestämma vad som sätts upp?
- Låt barnet ta bilder och klippa in sig själva i bilden (Använd till exempel appen PicEDU eller GreenScreen). Samtala med barnen om det dom har skapat är sant. Finns det i verkligheten? Vad vill vi berätta med bilden?
- Ta en sekvens bilder; gör en trailer iMovie; använd samma bilder med olika teman av trailer. Samtala med barnen om det upplevs annorlunda om det är lugn eller skräckmusik eller ingen musik alls. Varför är det så?
- Skapa en fejkad film med barnen. Filmen ska påvisa att man kan förvränga och skapa osanna filmer. Kan man luras med film?
- Skapa en egen aktivitet som kan kopplas till källkritik

Moment D – Diskussion i lärgrupp

Nu är det dags för lärgruppträff. Ni har nu läst, tittat och testat att jobba med bildhantering, MIK, Källkritik och Integritet. Nu träffas lärgruppen för diskussion om vad ni har gjort och hur ni upplevde det.

Diskussionsfrågor som kommer lyftas fram är:

- Hur gick aktiviteterna? Vad tar ni med er?
- Hur kan man förbereda barnen för sociala medier redan på förskolan?
- På vilka sätt stöttar ni barnen i den digitala världen idag?
- Hur gör ni som pedagoger på förskolan idag när ni fotograferar barnen? Får de möjlighet att säga nej?
- Från vilka källor hämtar ni bilder idag på er förskola? Anger ni källa?
- Är ni noga med att namnet på vem som gjort en teckning syns? För vems skull?
- Hur skulle ni kunna introducera ett medvetet sätt att använda sökmotorer på?
- Hur kan vi jobba med att göra barnen medvetna om manipulerade bilder / film?
- På vilket sätt är apparna (PicEdu, Green Screen) lämpliga att arbeta med källkritik i förskolan?
- Kändes litteraturen och filmen relevanta till verksamheten?
- Hur skapar vi förutsättningar för barnen att arbeta med Källkritik och MIK på vår förskola
- Vad behöver vi utveckla för att möta förskolans ökande digitalitet.
- Vad har varit positivt med fördjupning av källkritik i förskolan?
- Vad har varit svårt /behöver utvecklas med litteratur/aktivitet/material?
- Utifrån förskolans nya läroplan, vilka fler läroplansmål kan kopplas ihop med källkritik?